

Tudi srce Slovenije je naše

V nedeljo je tudi Ljubljana z veličastnim shodom izpričala svojo solidarnost z borci Jugoslovanske narodne stranke -- Nepopisni prizori navdušenja -- Lep shod narodne stranke v Stražišču pri Kranju -- Manifestacija Ljubljane in okolice za idejo, voditelje in program Narodne stranke

Tretja nedelja javnih shodov Jugoslovanske narodne stranke v Sloveniji je bila po svojem sijajno uspelem shodu v slovenski metropoli, v beli Ljubljani, pravec praznik zmagoslavja vse prepričujoče, edinstvene ideje Narodne stranke in njenega velikega programa, ki je resnična izpoved pravega vsenarodnega razpoloženja, hotenja in resničnega notranjega doživljanja.

Že v ranem jutru sta pohitela narodna poslanca gg. dr. Stjepan Bačić in Miloš Dragović v spremstvu svojih ljubljanskih prijateljev in sodelavcev v

STRAZIŠČE PRI KRANJU,

kjer so tamkajšnji mnogoštevilni pristaši in somišljeniki iz vrst zdrave opozicije po končani jutranji službi božji skoraj napolnili veliko prireditveno dvorano v modernem hramu ljudske prosvete, v ponosnem »Šmartinskem domu«. Shod, katerega so skušali naši politični nasprotniki ter po njih zapeljani posamezniki onemogočiti z vsemi mogočimi in nemogočimi sredstvi, je potekel v krasnem razpoloženju in najtesnejši harmoniji množice z narodnima predstavnikoma.

Otvoril in vodil ga je g. Drago Kornhauser iz Ljubljane, nakar sta podala oba poslanca pregledno sliko o današnjem političnem položaju v državi in izven njenih mej, razložila strankin program in razgalila vse dosedanje brezplodno, mnogokrat tudi skrajno škodljivo početje voditeljev JRKD za narod in državo ter njun napredek in blagostanje. Pokazala sta tudi vzroke današnje nevzdržne gospodarske krize in političnega absolutizma vladajoče JRKD ter navdala navzoče z novim upanjem na boljše dni. Očrtala sta smernice, ki nas morajo voditi v bodočih težkih, a odločilnih borbah, v katerih pač mora zmagati dobro nad zlim in luč nad temo, poštenost nad nepoštenostjo in ljubezen nad sovraštvom ter sebičnostjo.

Takoj po shodu so domačini in vaščani iz raznih sosednjih vasi soglasno sklenili ustanoviti krajevno organizacijo Narodne stranke, ki bo nedvomno že v najkrajšem času postala pomembna, močna trdnjava naše ideje sredi divne Gorenjske. Ponosni smo na te trdne, zveste sinove naše velike, slavne domovine, ki jo vsi njeni pravi sinovi ljubimo z ono brezmejno ljubeznijo, kakršno res zasluži. Enake ljubezni pa tudi ne zasluži nihče drugi, kakor taka država, kakor je Jugoslavija.

Po vsestranskem razgovoru z domačini, ki so se z velikim zanimanjem in res bratovsko obračali

z raznimi vprašanji in prošnjami, kakor tudi z opravičenimi pritožbami na oba narodna poslanca, sta morala ista s svojimi spremljevalci zopet na pot in naglo v Ljubljano, kjer je bil za 10. uro napovedan v veliki dvorani hotela »Union« velik shod Narodne stranke.

LJUBLJANA JE OPOZICIJSKA

Že precej pred pričetkom shoda so se pričele ob najlepšem vremenu, ki je marsikoga izvabilo v prosto prirodo, — v Maribor je odpeljal celo poseben vlak tisočere Ljubljančane — zbirati pred »Unionom« v vsem spodnjem delu Miklošičeve ceste goste množice Ljubljančanov in zavednih volilcev iz bližnje ljubljanske okolice, mnogi gostje in somišljeniki pa so prihiteli tudi iz oddaljenejših krajev bivše Kranjske in Štajerske. Ljudstvo je hotelo na vsak način poslušati odkritosrčno besedo edine resnične, poštene opozicije. Ko so prispeli narodni poslanci gg. Hodjera, dr. Metikoš, dr. Bačić in Dragović v dvorano, so jo množice v prav kratkem času skozile vse dohode napolnile, prav tako ves prostorni balkon do zadnjega kotečka. Pojav opozicijskih poslancev na odru je izzval pri množici — število udeležencev shoda je presegalo število 4000 silno zavednih mož in fantov — več, kakor navdušen sprejem in aplavz.

Shod je otvoril odvetniški kandidat g. Drago Kornhauser iz Ljubljane, ki je po kratkih uvodnih besedah o pomenu in nastanku naše Narodne stranke, predstavil poslance in takoj podal besedo predsedniku Jugoslovanske narodne stranke in narodnemu poslancu g. Hodjeri.

SVETISLAV HODJERA

Burno pozdravljen je začel z dostojanstveno resnostjo in prijemljivo stvarnostjo pojasnjevati današnji politični položaj. Njegov govor so zborovalci večkrat prekinjali z viharnim ploskanjem in z raznimi, dostikrat dobro zadetimi medklici. Izvajal je med drugim:

Dragi bratje, dragi prijatelji! Danes so se pojavili tu v Ljubljani prvič na javnem zboru ustanovitelji in voditelji Jugoslovanske narodne stranke z željo, da vam razlože svoj program, da vam pojasnijo cilje stranke in da vas opozore na način, po katerem mislijo, da pridejo v možnost, da izvrše svoj program. Prišli smo v Ljubljano zato, da vas pozovemo na skupno borbo, na skupno sodelovanje, da vstopite v naše vrste, da se skupno borimo proti krivici, proti nezakovitosti, proti samovolji, da se borimo proti vsem grdo-

bijam, ki jih nemoteno izvršuje vladna stranka JRKD oziroma sedaj prekrščena Jugoslovanska nacionalna stranka (Viharni medklici: »Dol z njo! Dol z lopovi!«)

Smatram za potrebno, da se seznanite z razlogi in pobudami, ki so nas prisilile, da smo začeli težko in mučno borbo proti voditeljem, ki imajo v svojih rokah vse, ves državni aparat in vse fonde, ki jih izrabljajo v svoje strankarske namene. (Burni medklici: »Dol z njimi!« Sledilo je nato viharno ploskanje govorniku.)

Potrebno je tudi, da se seznanite z ljudmi, ki žele odkrito, da pride do ozdravljenja naših težkih razmer. Naš narod nima več zapanja v gotove ljudi, ki ga varajo. Govornik je nato očrtal kratak zgodovinski pregled vseh dogodkov po vojni ter je povdarjal:

Dolgoletna svetovna vojna je ustvarila perturbacije v vseh državah, tako v državah, ki so bile premagane, kakor tudi v državah, ki so zmagale. Švedska, Norveška, Nizozemska in Švica so ohranile, ker so ostale nevtralne, isti način življenja in ista pota, kakor pred vojno. Nasprotno pa so države, ki so se bojevale, bodisi zmagovalke bodisi premaganke, doživele velike gospodarske spremembe. Pri premaganih državah, tako Nemčiji, Avstriji in tudi Rusiji, ki je še pred koncem vojne položila orožje, ni bilo nikarih uspehov, prav tako tudi ne v Bolgarski, kjer se je izvršil velik preobrat. Stari politiki ne morejo pravilno pojmovati, kako naj bi uredili državo. Pojavili so se novi ljudje, ki skušajo s svojimi reformami rešiti narod. Če jim to uspe, je še veliko vprašanje. Oni uvajajo v svojih državah diktaturo posameznih ljudi, diktaturo oseb, ki se udeležujejo raznih notranjih borb. Ko bodo naleteli na velike težave v notranji politiki, bodo stremeli rešiti življenje svojega naroda v konfliktih z inozemstvom. Mnogi državniki se že sedaj boje, da mir ne bo dolgo trajal, odkar sta na krmilu Mussolini v Italiji in Hitler v Nemčiji.

Sami vidite, kako je v Ameriki, v čisto demokratični državi, kjer je dal narod svojemu predsedniku pooblastilo, da narod izvleče iz vseh gospodarskih težav. Težave imata enako tudi Anglija in Francija. Pri nas so politične razmere specialne. Po uedinjenju so se pojavile politične stranke, ene obstoječe že pred vojno, druge pa nove. Pri teh strankah so bili voditelji politiki iz predvojne dobe. Ti politiki niso mogli umevati čustev naroda, ki je prestal vse težave in muke štirih let svetovne

Jugoslovanska narodna stranka priredi na praznik sv. Petra in Pavla, dne 29. junija 1934 v Sloveniji dva javna shoda

V Križevcih pri Lutomeru ob 8. uri zjutraj na dvorišču „Posojilnice“.

V Stopercih pri Majšpergu ob 3. uri popoldne na dvorišču gostilne g. Ignacija Vrabiča ml.

Na obeh shodih bosta poročala narod. poslanec g. dr. Nikola Kešeljevič in podpredsednik stranke ter predsednik akcijskega odbora za dravsko banovino g. dr. Ivo Potokar.

Shoda se vršita ob vsakem vremenu!

Udeležite se ju polnoštevilno in privedite s seboj vse znance in prijatelje!

vojne. Ta štiri leta so močno vplivala na narod in njega naravo, kajti v nekaj letih je doživel celo več, kakor poprej stoletja. Stari politiki, to njih večina, niso občutili vseh težav vojne. Nekateri so živeli v Londonu, nekateri v Ženevi, mnogi v Rimu, Parizu ali na Krfu, drugi v Budimpešti in na Dunaju v udobnih stanovanjih, kjer so se odtujili narodu. Ti ljudje niso razumeli nove generacije. (Viharno ploskanje in medklici: »Tako je! Res je!«)

Očitno je, da ti ljudje niso popolnoma razumeli sedanjih razmer in toka časa. Vse to je trajalo po uedinjenju do 6. januarja. Sam 6. januar je te politike primoral, da so skušali doseči oblast. Skušali so situacijo izrabit v svojo korist, uspelo jim je, da so prišli v vladu, da so se potuhnili in da so počakali na trenutek, da v vladi vrše svoje razdiralne posle. (Viharno odobravanje.)

Njim je glavno uspelo, da so prišli v vladu za časa volitev v narodno skupščino, da so bili izvoljeni za poslance ljudje njihovega kova. Narodno skupščino sestavlja 208 oseb, ki prej niso bili nikdar poslanci, dalje pa 97 prejšnjih poslancev. Od teh 97 je večina taka, da je prišla v skupščino z namenom, da vodi isto politiko, kakor pred 6. januarjem. Ti ljudje niso imeli pravega zaupanja naroda. Od 97 jih je bilo 64, ki sploh niso imeli v svojem okraju protikandidata. (Viharni medklici: Ljubljanski poslanec je bil tak!)

Kaj so delali ti ljudje? Ko se je sestala narodna skupščina, jim je uspelo, da vzamejo v svoje roke predsedstvo senata in skupščine. Jasnno so pokazali, da nočejo voditi politike. Mnogo so govorili o

6. januarju, toda praktično niso nič ustvarili. (Medklici: »Tako je! Dol z njimi!«)

Kaj so nadalje delali? Mislili so, da delajo po iskrenih intencijah našega kralja. To ni bilo. (Viharne ovacije kralju in medklici: »Živel kralj!«) Res jim je uspelo, da so vzeli vse v svoje roke. Niso pa hoteli, da se ustanove nove politične stranke. Vse je ostalo pri starem. Ostali so sami voditelji starih strank. Ustanovila se je sicer najprej JRKD. Zakaj so dali tej stranki tako ime? Zato, da so se v tem imenu združili nekdanji radikali, demokrati, kmetijci in seljaki, da tako zberejo okrog sebe staro kliko. (Klici: »Dol s kliko!«) Najbolj značilno je, kakšne razmere vladajo med dr. Kramerjem in Pucljem. (Klici: »Dol z njima! Dol z njima! Dol s korupcionisti!«) Med temi voditelji ni nikake solidarnosti. Ostali so stari politiki, ki govore o 6. januarju, a delajo proti njemu. (Medklici: »Dol z njimi!«)

Nas je deset poslancev, ki smo ustanovili novo politično stranko. Prvotno je bilo v znani »Bristolski« akciji 166 poslancev, ki so prisegli, da nočejo nikdar več vstopiti v stare frakcije in bodo delovali v povsem novem političnem pravcu. Ko je bilo treba stopiti v konflikt s starimi politiki, na žalost ni imel nihče, izvzemši nas deset, dovolj poguma, nastopiti proti starim. Ti ljudje so še slabši, kakor stari, ker so izdali svojo stvar in sami ne vedo, kaj delajo. Ko smo doznali, da lahko ustanovimo svojo stranko, niso hoteli držati svoje besede, temveč so opustili borbo, ter se izročili na milost in nemilost starim politikom. Z ustanovitvijo stranke smo prenesli borbo

iz narodne skupščine po treh letih med narod, kjer vodimo borbo že 14 mesecev. Ta borba jasno kaže, da smo imeli popolnoma prav.

V narodni skupščini se stari politiki trudijo, da za vsako ceno ostanejo na vladi. Skovali so reakcionaren volilni zakon, čeprav je drugače volilni zakon jedro vse državne politike. Uvedli so sistem, da narodna skupščina nima prave besede, da narod ne sme misliti in da se v skupščini sprejemajo zakoni brez vsake debate. Narod nima svobode voliti poslance po svoji volji, marveč mora voliti za poslance one,

Govornik se je nato dotaknil nekaterih določil ustave ter je pojasnil v drugi vrsti tudi določilo zakona o notranji upravi, ki zahteva popolno depolitizacijo uradništva notranjega ministrstva. Ta člen jasno določa, da se uradniki tega ministrstva ne smejo vmešavati v politiko. Vi sami pa veste, da se vmešavajo. (Živahen medklic: »Saj so agitatorji!«) Ti uradniki kazijo ustavo. V naši državi vladata samovolja in pest! Vse politične pravice ima samo en odstotek prebivalstva, dočim je 99 odstotkov državljanov brezpravnih.

Zahtevamo svobodo tiska, kajti le po svobodnem tisku lahko branimo svoje ustavne pravice in zatiramo korupcijo.

Govornik je nato prešel na občinski zakon, poudarjajoč, da vsi vedo, na kakšen način so se izvršile občinske volitve v dravski banovini, kjer je vladalo največje reakcionarstvo. (Medklic: »Sramota!«) Sam sem bil navzoč pri občinskih volitvah v Dravski banovini ter sem opazoval vse nasilje. Sedaj je prišel na dnevni red zakon o mestnih občinah. Ljubljana bo imela 54 občinskih odborov, ena tretjina — 18 po številu — bo imenovana od vlade, 36 odborov pa bo voljenih.

Moji tovariši vam bodo pojasnili naš gospodarski in politični program. Neverjetno nezadovoljstvo vlada danes nad vsem narodom. Ni čuda torej, da so se pojavili gotovi pokreti, prav tako tudi med vami bojevniški, v savski banovini pa »Jugoslovanska akcija«. Mi soglašamo z njimi, ker se skupno borimo proti korupciji in za zakonitost. Zahtevamo, da se rešijo pravično vsa politična in gospodarska vprašanja, zahtevamo, da je parlament sestavljen iz ljudi, ki jih volimo svobodno in tajno. Danes je v narodni skupščini 304 poslancev, med njimi pa jih ni niti 30, ki bi bili pravi zastopniki kmeta, delavca, malega obrtnika in malega trgovca. Dejstvo je, da 95 odstotkov našega prebivalstva nima niti 30 poslancev in zato se zvrčajo vsa teška bremena na rame naših malih ljudi. Potrebno bo izvršiti korekturo, potrebno bo uvesti čisto demokratični sistem. Zahtevamo, da narodni poslanci in senatorji delujejo samo v narodnem predstavništvu in da se jim prepovedo intervencije pri uradih.

Vsa državna administracija naj služi narodu, ne pa poslancem. Uradništvo naj deluje vestno in smoteno in tako bo v državi vse v redu. (Živahno odobravanje.) Današnje težke razmere v državi zahtevajo, da ne izgubimo niti enega važnega trenutka. Želimo, da se zberemo s kraljem v skupne vrste, da začnemo borbo proti zastopnikom nepoštenja in korupcije.

Govor poslanca g. Svetislava Hodjere so zborovalci sprejeli z najvišarnejšim odobravanjem in ploskanja nikakor ni hotelo biti konec. Predsednik zbora se je prisrčno zahvalil govorniku za njegova iskrena in odkrita izvajanja, nakar je podelil besedo narodne-

mu poslancu in predsedniku poslanskega kluba Jugoslovanske narodne stranke

G. DR. MILANU METIKOŠU, ki je bil pravtako od navzočih najvišarnejše pozdravljen. Poslanec g. dr. Metikoš je v svojem jedrnatem in vešče razpredenem govoru poudarjal:

Dragi bratje in prijatelji! Ko sem prišel k vam, nisem prišel, da vas naprosim, da samo poslušate program stranke, temveč želim, da ga sami tudi izvajate. Danes je v naši domovini težka kriza, ki jo vsi občutite. Imamo v državi 350.000 delavcev nezaposlenih. (Medklic: »Žalostno!«) Naš obrtnik in trgovec propadeta. Veliko je število nameščencev brez posla, imamo pa istočasno v državi nad 30.000 tujcev, zaposlenih v raznih podjetjih. Proučevali smo vzroke gospodarske krize in uvideli, da se pri nas vodi slaba gospodarska politika brez vsakega načrta, da se vodijo škodljiva finančna in davčna politika, enako slaba in škodljiva carinska ter tarifno-prometna politika. To in tako politiko vodi vladna stranka!

Pred leti smo se odločili, da ustvarimo domačo industrijo. Naša država je agrarna in ne industrijska. Kaj se je primerilo? Za razne industrije so dobili koncesije inozemci, ki so doma demontirali svoje stroje in jih pripeljali k nam. Mnoge industrijske korporacije so pričele prihajati čez mejo s svojimi direktorji, nameščenci in delavci. (Medklic: »Doli z njimi!«)

Dragi prijatelji! Imamo trdiko, ki jo tudi vi poznate. (Medklic: »Bata!«) Naša država je prejela leta 1931. od te trdke na uvozni carini 47 milijonov dinarjev. Leta 1932. pa je ta trdka dobila koncesijo, da je ustanovila v naši državi svojo tovarno. Sedaj dobiva naša država od te trdke na davkih samo okrog 100.000 Din. Mnogo čevljarjev pa je zaradi te trdke postalo brezposelnih; navajam primer v Bjelovaru, kjer je bilo poprej zaposlenih 100 čevljarjskih obrtnikov, lani pa jih je že 70 propadlo. (Medklici proti Bati: »Kdo mu je dal koncesijo?!«)

Mnogo obrtnikov je danes brez kruha in strehe. Uničeni so. Vprašam vas, kdo bo branil domovino, če pride do kakšnega konflikta? (Medklic: »Bata že ne!«) Vi plačujete razne davke, trošarine in takse, ki so bile zadnja leta znatno zvišane. Ogrožena je eksistenca našega domačega delavca, našega kmeta, obrtnika in malega trgovca. V prvi vrsti je treba preskrbeti domačinom siguren zaslužek. Finančnemu ministru sem dejal v narodni skupščini, da obstoje mnoga dejstva, ki jih odgovorni uradniki ne vidijo. V Dravski banovini je na pr. pred vojno bilo na Jesenicah podjetje s 25 milijoni zlatih kron delniškega kapitala. Ko so bile krone spremenjene v dinarje, so teh 25 milijonov zlatih kron spremenili v 6,250.000 papirnatih dinarjev. Številke so znižali in napravili v bilanco še drugo vsoto, namreč 17,750.000 dolga in to v švicarskih frankih. Te številke so fingirali, da državi ne plačajo visokih davkov, temveč da lahko izkazujejo celo izgubo. Toda ni samo eno tako podjetje, temveč jih je na stotine, ki delajo z izgubo, seveda le na zunaj. V Vojvodini je tovarna sladkorja, ki plačuje v tujino nad 53 milijonov dinarjev na leto za obresti fingiranega dolga, dočim državi ne plača niti pare na davkih, ker stalno izkazuje izgubo.

Naša davčna politika je taka, da favorizira le velike, male pa zapostavlja. Zahtevamo v našem programu, da se izvede pravična davčna reforma, da se uvede pro-

gresivni davek na dohodke in premoženje. Ta davek naj se določi po gotovem ključu. (Živahno in dolgotrajno odobravanje!) Pri raznih bilancah je bila naša država prikrajšana najmanj za milijardo dinarjev na davkih. V vladni stranki se nahajajo veliki tovarnarji, industriji, ki vplivajo po stranki na davčno politiko.

Govornik je nato ironiziral vladno stranko, ki je odvisna od velikega kapitala in navajal zlasti kričeče dejstvo, da na pr. velja domači cement 76 Din stot, dočim se uvaža in prodaja italijanski po 4.50 lire stot. Tovarne cementa so kartelirane, enako tudi druge tovarne. Vsi karteli pa so organizirani v vladni stranki. Zato je nujno potreben zakon proti kartelom, da narod pride do potrebnih industrijskih izdelkov po zmernih cenah, ki so v soglasju s cenami njegovih pridelkov in z njegovo kupno močjo.

Dalje je navajal še več tipičnih primerov gospodarske neenakopravnosti in napake slabega gospodarstva. Nadalje se je govornik dotaknil vprašanja naše valute.

Zanimali smo se, koliko dinarjev imamo doma in koliko v tujini. Točnih podatkov ni bilo mogoče dobiti. Vidimo pa, da naš kmet nima in ne skriva v slamicah denarja, pač pa sede na milijonski gotovini ljudje, ki podpirajo vladno stranko. Zahtevamo ozdravljenje naše valute in uvedbo kontrole nad dejanskim denarnim obtokom. Izvede naj se žigosanje denarja z najdenim odvišnim denarjem pa naj se izvrše razna javna dela in ublaži brezposelnost.

Svoj govor je g. dr. Metikoš zaključil z zahtevo, da se ukinejo eksekutorji in eksekutivni stroški. Delavstvu naj se preskrbi eksistenčni minimum, kar velja tudi za našega kmeta in druge sloje malega človeka. Kdor je gospodarsko močan, naj trpi in daje več za narod in srečno državo.

Pozivu govornika, naj se vsi, ki hočejo pošteno in pravilno urediti državo, pridružijo Narodni stranki v borbi za srečnejšo bodočnost, so se navzoči odzvali z najtoplejšim odobravanjem in z navdušeni kliči: »Hočemo! Vsi gremo z vami!«

Izredno simpatičnega in navdušenega sprejema je bil deležen podpredsednik Narodne stranke in predsednik njenega akcijskega odbora za dravsko banovino

G. DR. IVO POTOKAR.

Vsa dvorana brez izjeme je na iskren, manifestativen način in spremljala in mestoma v nepopisnem navdušenju prekinila naslednja njegova izvajanja:

Živela borba!

Današnji prvi javni zbor Jugoslovanske narodne stranke v srcu Slovenije ni seganje v meglo, ko ne ljubimo megle, nam se hoče solnce. Z današnjim prvim zborom ugotavljamo pred vami dejstvo, da Narodna stranka živi ne na papirju, temveč v srcih, ki bijejo zanjo tudi v Sloveniji od Žirovske tesnija do Prekmurske ravnine. To dejstvo bodi prvi odgovor jasnovidcu, ki je ob snovanju Narodne stranke v Sloveniji pisaril v svoji vsedravnici manj o nezrelem poskusu neizkušene mladine, ki si bo izkušnost že pridobila in pojem nacionalne vsedravnosti temeljito razbistrila v korist naroda, države in poštenja.

Jugoslovanska narodna stranka je pokret poštenih src, mladostnih, ognjevitih, ki, zahtevana od odpora, ne poznajo strahu v borbi in bodi uvodoma poudarjeno, da mora neizbežno priti do očiščenja politične morale, do zmage narodnih pravic nad silo, ki kruto žali naro-

dovo dostojanstvo, do popolne izpremembe političnih metod, ki jih je, izkoriščajoč oblast, uvedla v življenje ona Nacionalna stranka, ki je zagrešila gnusen zločin nad narodom, ko je hotel, zavedajoč se neresnice, proglasila protidravnim ono večino v narodu, ki ni hotela upogniti hrbtenice ne pred državo, pred gnilobo Nacionalne stranke. Ker država je skupna last, ni last Nacionalne stranke, za državo damo vsak čas svoja življenja, za Nacionalno stranko pa ne damo niti kaplje vode.

Dobe se ljudje in teh je mnogo, ki v svoji nevednosti ali zlobi prigoravajo, da je Narodna stranka povsem enaka Nacionalni stranki. Kdor je slep, temu ni pomoči, kdor pa gleda, naj si še ogleda.

Narodna stranka odklanja silo kot sredstvo političnega pridobivanja, ker sila ne spaja, ona razdvaja jugoslovansko zavest, ki jo smatramo za vsebino jugoslovanske misli s pravilnim tolmačenjem, da je izoblikovanje pojma jugoslovanstva delo bodočih generacij, dočim je naša naloga, ustvarjati v slogi, sporazumu in ljubezni enotno voljo za skupno zavest in čuvstvenost ob polnem razumevanju in spoštovanju vseh svojih naroda, ki ostane jugoslovanski, dasi pri tem ponosno kaže na svoje srbstvo, hrvatstvo in slovenstvo. Narava ne pozna skokov, greh zoper naravo življenja ne ustvarja.

Jugoslovanska narodna stranka je zbor novih ljudi, ki so v bratski povezanosti stopili v skupno vrsto v obrambo naroda pred starimi praktiki političnih metod, ki so privedle žal strahotno tako daleč, da narod ni izgubil samo vere v zakonitost in pravičnost, temveč se s takim delom ubija ljubezen do države, ruši ugled oblasti in izpodjedajo korenine medsebojnega zupanja in bratstva, kar tvori temelj ne vsedravnice, pač pa iz naroda izrasle mlade stranke. Nasveže konstruktivnost, borba, novo gledanje preko starih ruševin, idealizem, bratska ljubezen in požrtvovalnost, Nacionalno stranko lepi oblast, hladna preračunljivost, denar, trgovina z nacionalnim jugoslovanstvom in staro partizanstvo; pri nas vlada harmonija src, tam pa hrešči disharmonija interesov.

Sedanost razkrajja stare politične dogme, nov čas prinaša nova pojmovanja, naš pojem pa leži v tem, da je približati pol avtoritarnosti polu demokracije in spraviti oba ta protipola v ravnovesje, ker povzročata liberalizem gospodarstva in liberalnost reševanja socialnega problema prav tako pogubonosna trenja in nasprotstva, kakor odvzem svobode narodu, ki je in ostane izvor oblasti in državne volje.

Svobodo pojmuje pravilno, ker vemo, da je svoboda najznačilnejša poteza človekovega dostojanstva. Proti dostojanstvu človeka pa je, ako mora pod silo in grožnjo oddati svoj glas človeku, v katerega nima niti trohice zupanja, proti dostojanstvu človeka je, ako človeka, ki je narod osleparil, ne smeš pozvati na odgovor in mu javno zaklicati, da je brezvestnej in proti dostojanstvu človeka je, ako z neizpodbitnimi dokazi ne smeš razkrinkati političnega izkoriščevalca kot škodljivca že itak moralno nagnite človeške družbe. Zato, ne vsled morebitnih demagoških gesel, smo neizprosni v borbi za dosego tajnih volitev, svobode zborovanja in dogovorov ter svobode tiska, ker so te osnovne pravice regulativ politične morale in poštenja.

Zavzemamo stališče, da je v narodu izlečiti vse rane ne s silo, z zdravlilom, ker rane niso kužne,

temveč udarjene od neumevanja gorečnikov, ki znajo brenkati samo centralno integralno struno. Mi se ne bojimo priznanja, da ne bo uspešnega leka vse dotlej, dokler ne bo skladno z interesi vseh pričakujočih pravilno, brez škode za državo, rešeno bolno finančno vprašanje na bazi čim širše samouprave. Slovenski liberalizem samoupravnemu vprašanju ni utiral pota, ker se je plašil nadvlade političnega konkurenta, slovenskega klerikalizma; življenjska borba teh dveh nasprotnikov je razumljivo zameglila jasnost gledanja na gospodarsko-socialni moment, ki stopa v ospredje, ki je važnejši od kričavosti tipično slovenskih političnih lapalij in ki bodi jedro zdrave jugoslovanske politike. Otrsimo se malenkosti, ko ni čas za to, da usmerjamo svoje življenje po politični modrosti starih, predvojnih političnih relacij; danes je ogrožena poleg gospodarstva že poštenost, ki mora s skupno pomočjo zasesti svoje mesto, da nas vseh skupaj vrag ne vzame.

Žalostno je, da moramo v četrti dekadi 20. stoletja v okviru političnega programa zahtevati zakonitost, enakopravnost in pravičnost. Pa je že tako, življenje nam to vsiljuje. Zakon nosi pečat pravde, zakon je za vse enak, zakon ne pozna razlik v razdelitvi državljanov; kdor krši zakon, naj odgovarja pred sodiščem, sodišče je zato, da izreka sodbe; kdor pa ni kršil zakona, temu naj se pusti svoboda, saj svoboda ni blago, s katerim se trguje, temveč pravica, ki človeku po božjih in človeških postavah pripada kot njegova najznačilnejša svojina.

To je naša izpoved. Kdor veruje, naj ne pričakuje, ker čakanje je negativno delo. Mi pa nismo za negativizem, mi smo za pozitivno delo! Kdor enako misli, vrata so odprta, v roke razum, v srce odločnost in papirnata trdnjava mora pasti!

Staro preizkušeno načelo pravi, da brez borbe ni svobode. Kdor je za svobodo, ozdravljenje in poštenje, v borbo, ker le borba vodi k zmagi!

Svoj ognjeviti govor je g. dr. Potokar zaključil z vzklikom: »Živela borba, naprej borbaš!«

Predsednik zbora g. Kornhauser se je zahvalil govorniku za njegove možate besede in poudaril potrebo stalnih in neodvisnih sodnikov.

Kot četrti govornik je nastopil narodni poslanec

G. DR. STJEPAN BAČIČ.

ki je razvil socialno - politični program stranke ter obravnaval vsa pereča socialna vprašanja. Zahteval je predvsem, da država garantira našemu človeku njegove pravice in da daje našemu delavcu povsod prednost pred tujcem, v prvi vrsti pa da mu zagotovi vsakdanji kruh in streho. Naša stranka zahteva, da se reformira socialna zakonodaja in da se delavcu določi eksistenčni minimum. Nujno potrebno je, da se izvede starostno, invalidsko in bolezensko zavarovanje, kakor tudi zavarovanje kmečkega prebivalstva.

Posebna pozornost se mora posvečati s strani države našim materam in ženam, katerim priznava naša stranka tudi polne politične pravice. Vse kulturne države so že priznale ženam enake pravice, kakor moškim, ker žena to tudi zasluži z ozirom na svoje poslanstvo in važno vlogo v vsem človeškem življenju.

V nadaljnjem govoru se je dotaknil v glavnih obrisih vseh važnejših problemov in žel za svoja, nad vse stvarna izvajanja viden dokaz soglasja zbranih množic.

Kot peti in zadnji govornik je povzel iskreno, gromovito besedo narodni poslanec

G. MILOŠ DRAGOVIC,

čigar odločni nastop je mahoma ogrel in prevzel vse navzoče, ki so kljub silni vročini, ki je vladala v dvorani, vztrajali na svojih mestih do konca. Med drugim je g. Dragović omenjal:

Današnji zbor v srcu Slovenije je po svoji impozantnosti in rekordni udeležbi občinstva zgovoren dokaz, da naša Slovenija budno spremlja vse politične dogodke. Današnji mogočni zbor je najboljši odgovor nasprotnikom in intrigantom, katerih pa se narod odločno hoče otresti in stopiti v novo, lepšo bodočnost z novimi ljudmi, ki res zaslužijo njegovo zaupanje: Očitek, da so vsi oni Srbi, ki se ne klanjajo in usuznjujejo današnjim političnim mogotcem, hegemonisti, vsi Hrvati protidržavni separatisti in Slovenci punktaši, je docela izmišljen in podel. Največja sramota pa je, da so vas Slovence v Beogradu proglasili za punktaše prav vaši lastni, rodni sinovi, vaši slovenski poslanci.

Podrobno je navajal nato razne eklatantne primere korupcije v državem gospodarstvu, kjer je bilo narodno in državno imetje škodovano za težke milijarde. Nihče pa zaradi teh zločinov še ni bil sojen niti obsojen. Neki krivec sedi v zaporu že nad 2 leti zaradi neke velikanske sleparije, pa še do danes ni bil postavljen pred sodišče, ker se razni odgovorni činitelji iz

višjih družabnih plasti boje, da bi prišla z njegovo izpovedjo na dan tudi njihova umazana imena.

Da pa se bodo mogle razkriti vse nečiste korupcijske in njim sorodne afere ter postaviti vsi krivci pred redno sodišče, je potrebno, da naša Narodna stranka ob sodelovanju vse poštene jugoslovanske javnosti čim uspešneje nastopa in tako enkrat za vselej onemogoči poslovanje onih brezvestnežev, ki jim je nacionalnost le sredstvo za doseganje njihovih umazanih ter koristolovskih namenov.

Zborovalci so navdušeno obljubljali svoje sodelovanje pri velikem delu, ki še čaka Narodno stranko in njene borce v bodočnosti, nakar je predsednik g. Kornhauser pozval navzoče, da oddajo pri prihodnjih volitvah svoje glasove neustrašeno za svoje edino prave in zveste voditelje ter je zaključil nad vse sijajno uspeli shod z borbaškim vzklikom: »Živela borba, živela svoboda!«

Med neprestanim vzklikanjem Jugoslaviji, Narodni stranki in svobodi so se tisočglave množice v miru in redu ter najvzornejši disciplini razšle.

Nedeljski prvi javni shod Narodne stranke v Ljubljani je po svojem veličastnem poteku jasno pokazal, da se ogromna večina prebivalstva nikakor neče več ogrevati za dosedanje stare politike iz vrst JRKD, temveč da se zbira pod praporom nove, zdrave in nepokvarjene generacije ter njene borbene Jugoslovanske narodne stranke.

pri političnem delovanju, čeprav morda opravičena, je bila brez pomena in škodljiva. Politična portistih, ki niso organizirani, pelje v novo Narodno stranko. Možje-ustanovitelji nove Narodne stranke so možje jeklenega kova, možje brezmadežne preteklosti, ki so se že nad dve leti v narodni skupščini borili za interese ljudstva. Zato, kmetje in delavci, nič premissljevati: zaupanje, ki je boste dali tem možem, ne bo brez uspeha!
Kmet.

Slepici z zdravimi očmi

bi bili, če bi ne imeli v sedanjih važnih dneh svojega glasila, svoje »EDINOSTI«.

Da pa bo mogla »EDINOST« redno izhajati, nemudoma poravnajte naročnino, ker je izhajanje lista odvisno izključno le od nje.

Ne odlašajte in pošljite takoj dolžno, kakor tudi naročnino v naprej na: »EDINOST«, glasilo Jugoslovanske narodne stranke, Ljubljana, Čekovni račun štev. 12.042!

Papenov govor

Memento onim, ki nočejo priznati nikogar razen sebe

Kakor blisk je posvetil Papenov govor v temo nemške diktature. Škodilo ne bo, če navedemo posamezna mesta in jih priporočimo v razmišljanje našim.

Papen je dejal:

»Odkrit in moški razgovor koristi nemškemu narodu več, nego novinarstvo brez ventila... Listi so zato, da pouče narod, kje so se vtihotapili nedostatki, kje se je vgnedila korupcija, kje se delajo hude pogrške in kje so nesposobni možje na napačnem mestu. Anonimna in tajna poročevalska služba ne more nikdar nadomestiti te naloge novinarstva.

Država je organizacija, življenje je rast. Država pač lahko pospešuje pojmovanje zgodovine, ne more pa je konstruirati. Ona sloni na eksaktnem proučevanju, čigar zaničevanje se vedno maščuje. Nadvlada ene same stranke namesto sistema več strank je zgodovinsko samo prehodno stanje, ki je upravičeno samo tako dolgo, dokler ga zahteva zavarovanje preloma in da se izvede nova izbora oseb. Zakaj logika antiliberalnega razvoja zahteva načelo organske, politične tvorbe volje, ki sloni na prostovoljnosti vseh delov naroda.

Narod bo sledil vodji v ne-

omajni zvestobi, ako se ga pusti, da se sopesvetuje in sodeluje, ako se ne razlaga vsaka beseda kritike za zlohoto, in ako se obupajoči patrioti ne proglašajo takoj za sovražnike države.«

Tako Papen o nemški politiki.

Tudi pri nas se vladajoča stranka identificira z državo ter ne prenaša nobene kritike, ne sprejema nasvetov, ne poslušaj graj, temveč slepo odobrava vse ukrepe svojih ministrov, krije korupcijo in vse upravne lumparije ter proglašaj vsakogar, ki ji ugovarja in kritizira njeno delo, za — sovražnika države. Vsak pokret, ki oznanja boj korupciji, ki zahteva poštenje in politično moralo in ki kliče po pravici, svobodi in enakopravnosti, proglašaj za škodljiv in kvaren državi! Tako so zmešani pojmi v nacionalni stranki in celo pri možeh, kakor je senator g. Banjanin.

Ali moremo od take stranke in takega zastopstva pričakovati ozdravljenja naših razmer, izhoda iz finančnih in gospodarskih težav in pomoči ubogemu izmučenemu narodu? S tako mentaliteto odločujočih faktorjev drvimo nevzdržno in neodvratno v propad in pogubo.
—Š.

Za ohranitev kmečkega stanu

Mesto kmeta in delavca je le v Jugoslovanski narodni stranki

Če danes premisslujemo vse pisane in izgovorjene besede v prilog kmetijstva, pridemo do spoznanja, da je danes na dnevnem redu v prvi vrsti kmetijsko vprašanje. Skrb za kmetijstvo je velika, žalibog, da samo na jeziku. Resnica je, da propada kmetijski stan. Tudi drugi stanovi so začeli to čutiti in uvidevati, saj sta kmet in delavec s svojim delom glavna proizvajalca dobrin, ki služijo drugim stanovom kot prehrana in prometno sredstvo. Včasih so rekli: Če ima kmet denar, ga ima tudi ves svet. Danes pa nima kmet denarja, zato ga imajo tudi drugi stanovi čimdalje manj.

Prišli smo že tako daleč, da je brezuspešno govoriti o izboljšanju in povzdigi kmetijstva, ker gre zdaj vse le še za najskromnejši obstanek kmetijstva. Predvsem bo treba kmetu odvzeti bremena. — Večino bremen in davkov, ki se nalagajo drugim stanovom, mora nositi kmet. Če je višja carina na živino in les, kdo jo trpi? Gotovo kmet, ker prodaja te pridelke toliko ceneje.

Huda ovira kmetijskemu gospodarstvu je pomanjkanje denarja. Svojega denarja ne more rabiti, ker ga ne dobi iz hranilnic, zadolžiti se pa tudi ne more, ker mu je vzela zaščita ves kredit. Tako životari v najskromnejših razmerah. Če denarni zavodi dobro plačajo ravnatelje, visoke uradnike in upravne svetnike, ki si ne pustijo nič prikrajšati visokih prejemkov, plača to tisti, ki plačuje visoke obresti.

Kmet posega že v skrajne rezerve, da se obdrži na svojem posestvu. Prazni hlevi in uničeni gozdi pričajo o kmetovi stiski. Brez denarja se pa ne bo dalo nič uspešnega narediti. Denarja je dovolj v prometu, toda gre večinoma v nenasitne žepe spekulantov. De-

nar je treba pravilno razdeliti; kjer ga je preveč, ga je treba vzeti in ga dati tja, kjer ga manjka, da bo res prometno, ne pa izkoriščevalsko sredstvo. Agrarni reformi mora slediti denarna reforma. S tem v zvezi bo treba temeljito znižati obresti, da bo dolžnik zmogel kaj plačati.

Bremena davkov bo tudi treba pravilno razdeliti, pa tudi ustvariti zanje podlago v dohodkih, ne pa v delu. Da se zmanjšajo davki, bo treba vpeljati na državnih posestvih in v podjetjih boljše gospodarstvo, varčevanje, pa tudi natančno kontrolo. Čudno je, da ima dravska banovina poleg drugih trošarin 60-odstotne davke, nekatere banovine 25-odstotne, ena pa samo 15-odstotne. Obresti in davki so torej taka bremena, da jih kmet več ne zmore. Denar pa gre pod imenom povzdige kmetijstva v namene, od katerih nima kmet ničesar.

Vse te, za kmeta in šibkejše stanovne škodljive razmere bo treba temeljito spremeniti s sodelovanjem kmeta samega. Morda bo trdil kdo opravičeno, da je marsikaj zakrivil tudi kmet sam zaradi svoje needinosti. Kmet po vojni ni imel do danes dobrih zastopnikov. Zadnje dve leti je bil pa kmet v politični abstinenca. Zastopnikov ni volil sam, ker so mu jih izbrali drugi, ki so imeli moč. Nastala je tako samo ena stranka; kdor ni hotel v to stranko, je ostal zunaj. Kmetje z malimi izjemami niso šli v to stranko. Današnja politična situacija je za kmeta bolj ugodna. Imamo dve stranki: Narodno in nacionalno. Tako bo prišlo nadzorstvo nad političnim delovanjem. Vsakemu je danes na prosto dano, da si izbere stranko, katero hoče.

Dosedanja abstinenca kmetov

Iz našega pokreta

BREZOVICA.

Marsikdo si je mogoče že mislil, da vrli slovenski delovni rod pod mogočnim Stolum ter v krasni Blejski kotlini živi čisto zadovoljno, z vsem preskrbljen ter brez skrbi in težav, s katerimi smo povsod po širni domovini tako dobro založeni. Vzrok takega mišljenja je vsekakor upravičen, ko smo pa vendar tako dolgo odlagali, da se odzovemo pozivu borcev za politično svobodo in socialno pravičnost jugoslovanskega delovnega ljudstva, ki žele in hočejo izvesti ta organizirani boj na realni bazi zasnovanega konstruktivnega programa Jugoslovanske narodne stranke. Sicer smo tudi mi vedeli, da se poraja med slovenskim ljudstvom mlad pokret, ki hoče elementarno silo obračunati z vsemi, zdravi narodni sok pijočimi krvosesi, z vsemi žalostnimi ostanki starih političnih navlak in prav posebno še z raznimi neljudskimi nagoni sedanjih političnih konjunkturistov. Vse to smo vedeli, vendar smo, kar pa seveda ni posebno častno za naš gorenjski rod, čakali, da vidimo prve korake nove stranke.

Čakali smo ob strani, dočim je novorojena, borbena Narodna stranka z mogočnimi koraki stopila v odkrit, neizprosni in brezkompromisen boj z vladajočo Jug. nacionalno stranko za dosego političnih ter socialnih pravic, tako zaželjenih in življensko potrebnih za narod.

In danes, ko voditelji res prave

Narodne stranke širijo strankin program ter dvigajo borbeni narodni duh, želeč ga pripraviti na borbo, na težko preizkušnjo, ki je tik pred nami, se tudi mi pridružujemo mogočni legiji, avantgardi borbašev, za boljše bodočnost našega naroda.

Gotovo je, da naše stopanje na politični mejdan ni vseh tukajšnjim »izlicitiranim« državotvorcem. Prijateljsko jim sporočamo, naj se predčasno ne razburjajo, ker bodo imeli za to časa več, kakor dovolj. Plačilo jim ne izostane, ker tudi oni »manjvredni« imajo spomin, pa še kako dober!

Vse Gorenjce, posebno pa domačine iz celega radovljiškega okraja, vabimo, da se udeležijo javnih političnih shodov naše stranke in slišijo iz ust naših voditeljev uničujočo obtožbo današnjih oblastnikov in njihovih pomagačev ter da skupno manifestiramo svojo pripravljenost na žrtve v dobrobit naroda in države.

Nekaj o delavskih pravicah

Delavec lahko zahteva plačo tudi za delo, katerega ni izvršil, pa ga je bil osebno pripravljen izvršiti, a ga radi okolnosti, ki jih je zakrivil delodajalec, ni mogel izvršiti.

V tem primeru sme delodajalec delavcu odtegniti od plače, kar si je ta prihranil, ker ni opravljal službe, ali kar je drugje zaslužil,

ali pa, kar je nalašč opustil zaslužiti.

Kakšni so n. pr. zadržki na delodajalčevi strani? Par primerov. V tovarni manjka premoga ali drugih surovin in delavci ne morejo delati. V tekstilni tovarni so se pokvarili petilni stroji in je treba čakati, da so popravljeni. V tovarni perila nimajo zadostno množino prirezanega blaga za izdelovanje.

Če je bil delavec v takih okoliščinah prikrajšan radi izgube časa, mora dobiti primerno odškodnino.

Kaj si sme delodajalec uračunirati? Delavcu, ki se je vozil na delo z vlakom ali avtobusom, sme odtegniti izdatek za vožnjo. Ne sme pa tega odtegniti pri delavcu, ki ima mesečno karto. Plačati je moral uslužbenec vse vožnje v naprej, a jih po delodajalčevi krivdi ni izkoristil. Prav tako sme delodajalec odtegniti zaslužek, ki ga je delavec med tem časom drugje prejel.

Delavec ob taki priliki ni dolžan drugje iskati zaposlenja. Verjetno je, da ga za tako kratko dobo tudi ne bi dobil. Toda, če pa tako priložnost za delo, ki se mu ponudi, zavrne, mu delodajalec lahko odtegne zaslužek, ki ga je sicer odklonil, a bi ga lahko zaslužil.

Kako dolgo ima delavec pravico do plače? Pravica časovno ni omejena. Plača pripada delavcu do konca delovnega razmerja, to je, dokler mu delodajalec službe ne odpove. Pri odpovedi se mora držati zakonitega odpovednega roka. Do poteka take odpovedi pa mora delodajalec plačati delavcu mezdo, če mu po lastni krivdi ne nudi priložnosti za delo.

Delavcu, ki živi z delodajalcem v hišni skupnosti, to je, ki ima pri njem tudi hrano in stanovanje, pripadajo pa večje dajatve. Poleg plače mora delodajalec v boleznih, katere ni delavec sam zakrivil nameroma ali iz prevelike malomarnosti, delavcu dajati tudi hrano in stanovanje, zdravniško zdravljenje in zdravila.

Ta pravica gre delavcu skozi 14 dni, če je že bil 14 dni pri njem v službi, a največ štiri tedne, če je bil pri njem že pol leta v službi. Prehrana in zdravljenje se lahko daje tudi v bolnišnici, ali s privoljenjem delavca pri drugih ljudeh.

Delavec pa plače in potrebne oskrbe v boleznih ne more zahtevati, če je bil sprejet v službo za čas neke prehodne potrebe in če njegovo službeno razmerje ni še trajalo mesec dni.

Vse izdatke v gotovini za zdravnik in zdravila, za oskrbne stroške v bolnišnici ali pri drugih ljudeh, pa sme delodajalec delavcu odtegniti od plače. Drugih dajatev (hrane in stanovanja) si delodajalec ne sme vračunati. Omejenjene stroške za zdravljenje pa samo do vsote, ki je krita iz delavčevih prejemkov za časa bolezni. Presežek nosi delodajalec sam.

Delavec, ki je zavarovan pri OUZD, ima pravico do hranarine. V tem primeru mora seveda slednji skrbeti za njegovo zdravljenje in ta obveznost delodajalcu odpade.

Dogodki po svetu

Barthou v Jugoslaviji. V nedeljo 24. t. m. je prispel iz Romunije v Jugoslavijo in nato s parnikom po Donavi v Beograd velik prijatelj Jugoslavije, francoski zunanji minister Barthou, ki je tako vrnil oficijelni obisk našega zunanjega ministra Jevtića pred 15 dnevi v Parizu. Visoki gost je bil sprejet nad vse svečano. V Beogradu se je mudil dva dni in je bil sprejet tudi od Nj. Vel. kralja, udeležil pa se je tudi svečane manifestativne skupne seje senata in narodne skupščine. V prihodnjih dneh bo Barthou potoval tudi v Rim in London. Ves čas njegovega bivanja v naši prestolnici se je na vse mogoče načine poudarjal in manifestiralo najtesnejše prijateljstvo in zavezništvo med Francijo in Jugoslavijo. Oba zunanja ministra sta imela tudi več važnih političnih konferenc, na katerih se je ugotovila popolna soglasnost obeh držav v vseh zunanje-političnih vprašanjih.

V poljski notranji politiki se pričakuje že v najkrajšem času velike in silno važne spremembe. Napovedujejo se obširna rekonstrukcija vlade ob imenovanju novega notranjega ministra. Nova vlada naj bi uvedla v notranji politiki močno poostreni kurz proti vsem opozicijskim političnim skupinam, strankam in pokretom.

Politično obračunavanje v Avstriji, ki se izraža v zadnjem času le še v terorističnih dejanjih in neprestanih bombnih atentatih, se nikakor noče poleči. Narodni socialisti nikakor nočejo odnehati in postavljajo peklenske stroje povsod, kjer se jim le ponudi priložnost. Očividno so njihovi pristaši popolnoma sfanatizirani, ker nadaljujejo atentate na javne zgradbe in politične nasprotnike kljub temu, da so velika koncentracijska taborišča in sodni zapori že polna njihovih tovarišev in pristašev. Jasno pa je, da uživajo veliko podporo Hitlerjeve Nemčije.

Sovjetski poslanik v Parizu Dovgalevski je pred dnevi nevarno zbolel in so zdravniki že izgubili vsako upanje na njegovo okrevanje.

Atentator na ministra Pierackega prijet. Kakor se poroča, je bil v Nemčiji prijet neki poljski akademik Evgen Skyba, ki mu je policija baje že dokazala, da je ustre-

il poljskega notranjega ministra Pierackega. Kljub temu, da Skyba atentat najodločnejše zanika, je bil prepeljan v Varšavo.

Proti sedanjemu režimu v Albaniji se je pričelo v raznih krajih živahno revolucionarno gibanje, ki zavzema vedno nevarnejše in ostrejšje oblike. Vlada je zaenkrat še gospodar položaja. Verjetno je, da bi Italija izkrcala na Albanski obali večje svoje vojaške edinice, kakor je to določeno v medsebojni pogodbi med obema državama. Tako postopanje Italije pa bo vse-kakor skušala ovirati in preprečiti Anglija, ki ji je začela postajati nena latinska zaveznica vedno nevarnejša v Sredozemskem in sosednjih morjih.

Sovjetska prestolnica Moskva šteje po zadnjem ljudskem štetju, ki je bilo izvršeno letos 1. maja, nad 3.600.000 prebivalcev.

Proti komunizmu v Grčiji naj-energičnejše nastopa grška vlada, ki je pričela tudi že slediti vzgladu Nemčije, Avstrije in Poljske ter

gradi na otoku Anafi v Egejskem morju velika koncentracijska taborišča, v katera bo zaprla svoje najnevarnejše politične nasprotnike.

Nova pooblastila Rooseveltu. Ameriški kongres je izdal predsednik Zdrženih držav Rooseveltu nova obširna pooblastila. Najpomembnejše med njimi je pooblastilo, da sme predsednik Zdrženih držav Severne Amerike v primeru vojne zaseči vsa zasebna in javna komunikacijska sredstva, kakor telefone, brzojave, radio, avtomobile, železnice itd. ter jih staviti v službo državne obrambe.

Kitajsko-japonski odnosi so se zopet nevarno poostri in se dozdeva, da smo na pragu nove vojne med Kitajsko in Japonsko. Kakor se doznava, namerava Japonska s svojimi mogočnimi vojnimi silami, ki jih je koncentrirala na mongolski meji, vpasti v notranjost Mongolije in jo zasedi.

Mussolini bo vrnil »prijateljski« obisk nemškemu diktatorju in državnemu kancelarju Adolfu Hitlerju v letošnjem oktobru, ko bo prisostvoval v Nürnbergu velikemu kongresu nemške narodno-socialistične stranke.

Razgled po domovini

— **Narodna skupščina** je imela v ponedeljek popoldne svojo kratko sejo, na kateri je sprejela nekaj novih zakonskih osnutkov. V sredo dopoldne se je seja nadaljevala in je bilo sprejetih več mednarodnih konvencij.

— **Spomenik pok. kralju Petru I. Osvoboditelju** bodo postavili v Novem Sadu. Stroški so preračunani na milijon dinarjev, ki jih bodo zbrali s prostovoljnimi prispevki med narodom.

— **Novi zagrebški nadškofof dr. Stepinac** je bil v nedeljo ob navzočnosti mnogih jugoslovanskih škofov in tujih cerkvenih dostojanstvenikov posvečen v bodočega hrvaškega metropolita.

— **Ratifikacija konvencije o definiciji napadalca.** Nj. Vel. kralj je podpisal konvencijo o definiciji napadalca.

— **Pritožbi glede volitev ugodeno.** Upravno sodišče v Celju je s svojo razsodbo z dne 15. t. m. odločilo, da se razveljavljajo ponovne občinske volitve v Sv. Križu pri Kostanjevici, ker so se poslužili pristaši kandidatne liste Jugoslovanske nacionalne stranke nepravilnega postopanja in so vpiso-

vali v volilni zapisnik ljudi, ki se volitev sploh niso udeležili oziroma, ki so že davno umrli. V roku meseca dni se morajo vršiti ponovne volitve.

— **Komunistični procesi** so v zadnjem času pred sodišči v dravski banovini precej pogosti. Pred celjskim okrožnim sodiščem je bilo obsojenih pretekli ponedeljek 8 obtožencev na zaporne kazni in na ječo v izmeri od 2 mesecev do 2 let. V torek opoldne pa je bila v bivši ljubljanski porotni dvorani razglašena sodba nad 31 mladimi inteligenti, obtoženimi komunistične propagande. Obsojeni so bili: Feuerberg Izak, poljski mediciner, na 2 leti in 6 mesecev robije. Juvan Ivan, 30 letni samski delavec iz Ljubljane, na 1 leto 6 mesecev robije. Tomec Ivan, 38 letni oženjeni delavec tobačne tovarne, na 1 leto in 6 mesecev robije. Butinar Josip, 30 letni kleparski mojster v Tomačevem, na 9 mesecev strogega zaporja. Janežič Ferdinand, 24 letni samski čevlarski pomočnik v Spodnji Šiški, na 1 leto strogega zaporja. Keržič Ciril, 24 letni samski trgovski pomočnik v Ljubljani, na 13 mesecev strogega

Poravnajte takoj naročnino!

zapora. Krainer Rudolf, 28 letni samski mizar v Ljubljani, na 13 mesecev strogega zaporja. Saksida Jože, 30 letni oženjen zidar, italijanski državljani, stanujoč v Zgornji Šiški, na 1 leto in 8 mesecev robije. Saksida Marcela, 26 letna zidarjeva žena, na 6 mesecev strogega zaporja. Mervin Roman, 32 letni električar, italijanski državljani, na 6 mesecev strogega zaporja. Bratko Ivan, 20 letni študent prava, stanujoč v Ljubljani, Dolenjska cesta 23, na 13 mesecev strogega zaporja. Zentrich Mirko, 20 letni dijak gimnazije v Ptuj, na 15 mesecev strogega zaporja. Potrč Ivan, 21 letni dijak ptujske gimnazije na 10 mesecev strogega zaporja. Kveder Dušan, 19 letni študent tehnike, iz Ptuja, na 5 mesecev strogega zaporja. Žnidarič Anton, 19 letni dijak, iz Borovnice, na 10 mesecev strogega zaporja. Ilc Rudolf, 20 letni dijak, v Krčevini pri Vurbergu, na 5 mesecev strogega zaporja. Spolenak Ivan, 33 letni kovaški mojster na Bregu pri Ptuj, na 3 leta in 6 mesecev robije. Kogej Jože, 20 letni strojnik v Ptuj, na 15 mesecev strogega zaporja. Dostal Samo, 19 letni jurist v Ljubljani, na 6 mesecev strogega zaporja. Kureš Peter, 19 letni trgovski nakupovalec - dijak v Moškanjcih, na 6 mesecev strogega zaporja. Kuhar Marko, 22 letni dijak, v Borovcih pri Ptuj, na 6 mesecev strogega zaporja. Vnuk Jože, 18 letni trgovski pomočnik v Ptuj, na 2 meseca zaporja. Žnidar Ivan, študent tehnike, stanujoč v Ljubljani, na 4 leta robije. Jamnikar Franc, 26 letni knjigovez, iz Rožne doline, na 14 mesecev robije. Jamnikar Jože, 24 letni štukater, iz Rožne doline, na 3 mesece strogega zaporja. Oproščeni so bili: Mirko Košir, 29 letni profesor v Kranju; Egon Ehrlich, 28 letni samski čevlarski pomočnik v Ljubljani; Kolman Jože, 30 letni dnevničar-sluzitelj pri pošti na Vrhniki; Prusnik Franc, 35 letni sodar na Skaručni pri Vodica na Gorenjskem; Löw Blanka, 32 letna medicinka, poljska državljanka, stanujoča v Ljubljani. Prečna 2, ter Černič Jože, 26 letni študent tehnike v Ljubljani.

— **Velik vlom v zavarovalnico.** V noči na torek je bil v Ljubljani zopet izvršen drzen ročen vlom in sicer so vlomilci navrtali blagajno zavarovalnice »Jugoslavije« na

Tyrševi cesti ter odnesli 37.481 dinarjev v gotovini.

— **Dve letalski katastrofi.** V nedeljo zvečer okrog pol 7. ure se je pripetila na zagrebškem aerodromu huda letalska nesreča, katera je zahtevala mlado življenje enega najboljših slovenskih letalcev, šef-pilota ljubljanskega Aerokluba g. Janka Colnarja. Pokojnik je strmoglavil iz višine 300 m navpično na tla z znanim najlepšim letalom ljubljanskega Aerokluba »Lojzeto«, ki se je popolnoma razbilo, dočim je bil pilot na mestu mrtev. Z velikimi častmi je bil pokojni zračni junak v sredo popoldne pokopan na ljubljanskem pokopališču pri sv. Križu. — Istotako v nedeljo pa je zavozilo ob priliki velikega aeromitinga v Belišću v valpovskem okraju zasebno letalo, last osješkega trgovca Drndarskega, pri spuščanju med občinstvo. Učinek je bil strašen, ker je umrlo 5 oseb na mestu mrtvih, tri pa so umrle takoj nato v bolnišnici. Nevarno ranjenih je večje število ljudi, med njimi je tudi pilot ponesrečenega letala Bogomil Jaklič.

— **V Dalmaciji in na Hrvaškem Primorju** je povzročila toča v preteklih dveh mesecih na polju in v vinogradih nad 15 milijonov dinarjev škode, kar pomeni za te siromašne kraje pravcato katastrofo.

Novo knjige

Blaž Jurko: **Moje dogodivščine.** V založbi konzorcija »Nove Dobe« v Celju je izšla knjiga, ki prinaša življenske dogodivščine danes 75-letnega, širom Slovenije znanega Blaža Jurka. Knjiga je vseskozi polna močnega humorja, verno nam slika svojo dobo, na zanimiv način in v dobrem jeziku nam prikazuje burkaste doživljaje in dejanja lovca, večnega popotnika, 45 let na deželi delujočega učitelja, kmetovalca itd., ki je bil povsod v življenju po svoje na mestu, polnokrven in samosvoj, kakor je danes, žal, takih osebnosti čim dalje manj med nami. Kakor je avtor sam velik original, tako je originalna knjiga, ki pomenja novost posebne vrste. Lepo opremljena knjiga obsega na 192 straneh 49 poglavij in stane samo 10 Din, po pošti 12 Din. Naročila sprejema uprava »Nove Dobe« v Celju.

Radivoj Peterlin-Petruška:

K mätuški Rusiji

Skadarsko jezero. Nisem mislil, da se bom kdaj vozil po njem. Zame, otroka, je bilo vedno zavito v zlatotkani pravljčni pajčolan. Po njegovih bregovih je bilo vse polno čudovite divjačine, v njegovi globini so plavale čudežne ribe, po obrežnih goščah in pečinah pa so se skrivali do zob oboroženi divji Arnavti in prežali na mimoidoče tujce.

Vozimo se mimo samotnega otoka Lesendro. Pust in prazen je, le par sten starega sivega gradu štrli v nebo. S turške strani se razlegne strel. Osupnjeni vpremo oči v bližnje skalovje. Velik orel je poslednjič vzplapolal s peroti in strmoglav zletel v prepad.

Po prihodu v Vir-pazar se ne obotavljam dolgo, le pozavtrakam malo kruha in ovčjega sira pa se odpravim takoj dalje proti Baru. Pot je dolga in nerodna in se pne vedno višje in višje v Sutormanski klanec. Solnce pripeka naravnost v hrbet in niti najmanjša sapica ne pihlja.

Vrh klanca je porašen s starim bukovim gozdom, kolovoz se je zasekal globoko v zemljo in skalo, nad njim se z obeh strani zgrinjajo košati vrhovi dreves in ti hodiš po njem kakor skozi zelen predor. Truden sem že.

Gori vrh klanca, sredi kolovoza, pa stoji prekrasno črnogorsko dekle, da si lepšega misliti ne morete. Stoji gori in me gleda s črnimi očmi in ko grem mimo nje, se mi od občudovanja upogibajo noge v kolnih. In

ko grem po drugi strani navzdol, se še enkrat ozrem: Vrh klanca stoji kakor svetnica, vsa ožarjena in zlata od zahajajočega solnca.

Kmalu nato pridem na odprt prostor, odkoder zagledam globoko pod seboj zeleno in peščeno ravnino z dvornim letoviščem Topolico ob morski obali, malo dalje na levo pa tudi pristanišče Bar. Mesto samo je pa na pobočju Sutormana. Tam prenočujem v nadškofijski palači.

Spim kot ubit. Ko se zbudim, je že solnce visoko na nebu.

V barskem pristanišču je samo nekaj hiš, med njimi graščina barskega vojvode. Tjakaj se odpravim.

Vojvoda, krepek, visok Črnogorec, starejših let z dolgimi sivimi brki me vzprejme na pragu ter pelje v sobo. Izročim mu priporočilno pismo od vojvode Steva. Odpre ga in dolgo bere. Nato se obrne na-me:

»Tako, tako! Torej v Rusijo bi radi? — Šest dni boste morali čakati na italijanski parnik. Saj z avstrijskim se menda ne mislite voziti? Tam vas lahko primejo in odpeljejo nazaj v Kotor. Kako naj stvar uredimo?«

Vojvoda malo pomisli, nato pa nadaljuje:

»Vidite: tukaj v sosednji vili stanuje in uraduje avstrijski konzul. On vse izvoha in vam lahko napravi sitnosti. Zato bo najbolje, da greste za teh par dni kam drugam, da ga ne boste bodli v oči. Veste kaj, pojdite v Ulcinj! Tam počakate do srede, v četrtek zvečer se pa vrnite semkaj. V petek jutraj pride italijanski parnik in z njim se odpeljete v Brindizi, od tam pa dalje proti Carigradu. Dal vam bom priporočilno pi-

sma za našega poslanika pri turškem dvoru, on bo že vse potrebno uredil, da pridete v Rusijo.«

Poslovim se in odidem čez hribe v Ulcinj.

Pot tjakaj ni tako lepa, kakor je bila do sem: je čisto navadna jezdna pot, deloma po kamenju, deloma čez močvare, vije se s hriba na hrib večinoma po pustih, dolgočasnih mestih. Le tuintam najdeš v zatišju ozke dolinice par arnavtskih kolib in na enem kraju celo mlin na vodo. Bolj proti Ulcinju pa prideš na staro turško jezdno cesto, ki je tlakovana z debelim kamenjem.

Mrak se spušča na zemljo, ko se bližam mestu in od Skadarskega jezera in z močvirnih polj reke Bojane piše hladen vlažen veter. Prižejo se prve zvezdice, a iznad Taraboša se vzpne skoraj polna luna in posrebrni megleno polje v dolini. Nekje v bližini se preplaši jata ptic ter odleti s krikom in šumom v daljavo. V gori skovika skovir. Pred menoj zablišči prva luč Ulcinja.

Ne premišlujem dolgo, kam naj grem, temveč stopim v prvo razsvetljeno hišo, ki je na pol gostilna, na pol turška kavarna. Tad sedi za pultom dolg, starikav Arnavt. Vprašam ga, če bi ne mogel pri njem prenočiti.

»I, seveda! Magari cel teden ali še dalje. Imam sobo z dvema posteljama, snažno in čisto. Tudi kosiš lahko pri meni.«

— Koliko pa zahtevaš za prenočišče?

»I, pet novčičev boš dal, pa kar boš zajedel!«

— Saj lačen sem pa res. Ali imaš kaj toplega? — Dalje prihodnjic